

Mimi Karlsen
Medlem af Inatsisartut, Inuit Ataqatigiit

16-05-2017
Sagsnr. 2016 - 13880
Dok. nr. 5316406

Postboks 1029
3900 Nuuk
Tlf.: + 299 34 50 00
Fax +299 32 20 73
Email: iiknn@nanoq.gl
www.nanoq.gl

Kære Mimi Karlsen

I forbindelse med behandlingen af lovforslag om Grønlands Stednavnenævn (FM 2017/124) spurgte du om, om der er en proces i gang med ændring af ikke-grønlandske stednavne, og såfremt der ikke var en sådan proces i gang, spurgte du, hvornår Naalakkersuisut forestiller sig, hvornår arbejdet kan igangsættes.

Sprogsekretariatet er sekretariat for Stednavnenævnet, og det er hos Sprogsekretariatet, at jeg har hentet oplysninger om dit spørgsmål angående navngivning af steder.

Forklaringen er:

For det første må det siges, at den grønlandske og danske måde at navngive steder på er fuldstændig forskellig fra hinanden. For det andet må det nævnes, at grønlænderne navngiver steder, som de færdes i, går på, og for hvilke de har brug for at have et navn. Derfor må det i klart sprog siges, at det ikke er normalt for grønlændere at navngive større områder, da de overvejende har navne for de kyst- og indlandsområder, hvor de færdes.

Nedenstående beskrives kort, hvordan grønlændere og vore stammefrænder navngiver steder, da det vil tydeliggøre, hvad der må fokuseres på i arbejdet med stednavne.

1. En måde, som grønlændere og vore stammefrænder har navngivet på i tusindvis af år og som må respekteres, er navngivning af steder efter stedets form. Af de mange stednavne, der er navngivet efter denne metode kan jeg eksempelvis nævne:

- Umianguit (små konebåde), som er navngivet således, da den minder om en konebåd;
- Nuussuaq (storenæs), fordi det er et stort næs;
- Qeqertaq (ø), som er navngivet således, da det er en ø, samt mange andre lignende eksempler.

2. En anden navngivningstradition, som vore forfædre brugte, var at navngive et sted efter hvad man plejede at bruge det til. Eksempler på stednavne, som er navngivet efter en sådan metode:

- Nasittarfik (udkigspunkt), hvor sælfangere har holdt udkig (indlands fra Ilimanaq i Tasiusaq);

- Pituffik (fortøjningsstedet), sten hvor hvalfangerne har fortøjet deres fangst (nord for Siorapaluk),
- Qajaa (hans kajak), en mand med en datter, som i sine ældre dage led af kajaksvimmelhed jagede sæl fra et rev, revet blev navngivet Qajaa (del af Ilulissat Isfjord).

De nævnte stednavne er ikke meget gamle, men det vides ikke præcist, hvornår de er blevet navngivet.

3. Den sidste navngivningstradition, som vore forfædre brugte, var at navngive et sted efter en hændelse, blandt eksempler på stednavne, som er navngivet på denne måde er:

- Anoriluk (slem vind), navngivet da en konebåd under en slem storm måtte gå i land dér, hvor der skete skade på konebåden, og der var et dødsfald (øst for Sarfannguit i fjorden (i Maligissat);
- Qajaarserfiup (stedet hvor man leder efter sin kajak), navngivet da en kvinde, som gik i søvne, ledte efter sin kajak omkring en sten indenlands. Stenen som kvinden ledte omkring blev derefter navngivet (indenlands øst for Niaqornat).

De nævnte stednavne er ikke meget gamle, men det vides heller ikke præcist, hvornår de er blevet navngivet.

De ovennævnte navngivelsestraditioner er blevet bevaret fra tidernes morgen af grønlandere og vore stammefrænder. I dag er ikke mindre end 33.000 stednavne, som vore forfædre har navngivet, registrerede. Disse skal ifølge inatsisartutlov om Grønlands Stednavnenævn godkendes af Grønlands Stednavnenævn.

Det skal understreges, at ifølge den lov er det kun Grønlands Stednavnenævn, som kan gøre et stednavn gyldigt. Vej- og pladsnavne er placeret udenfor Grønlands Stednavnenævns ansvarsområde, ligeså indgår vort lands navn, Kalaallit Nunaat, ikke som del af Grønlands Stednavnenævns opgaver.

Registrering af eksisterende grønlandske stednavne foregår i samarbejde med stednavnekyndige ældre, fangere og fiskere med særligt lokalt kendskab. Ved indsamling af stednavne på denne måde opnås indsamling af ældgamle stednavne fra stednavnekyndige, og i overensstemmelse med tidligere generationers overleveringer.

Andres, eksempelvis danskernes, navngivningstraditioner er meget forskellige fra vore grønlandske eller vore stammefrænders navngivningstraditioner. Der har været mange ekspeditioner til Grønland gennem årene, som har haft forskellige formål, i hvilken forbindelse der er blevet navngivet stednavne, hvoraf mange stadig bruges som officielle stednavne.

Udefrakommende, som har navngivet stednavne, har været hvalfangere, opdagelsesrejsende samt personer, der har opholdt sig i Grønland i deres forsøg på at nå nordpolen.

Nedenfor ses forskellige navngivningstraditioner, som udefrakommende har brugt ved navngivning af steder i Grønland, og her skal det bemærkes, at der er navngivet efter levende personer:

- Steder navngives efter den eller dem, der har finansieret rejsen til Grønland.
- Steder navngives efter de rejsendes familie.
- Steder navngives efter berømtheder i andre lande.
- Steder navngives efter byer i andre lande.
- Rejsende i Grønland fra de Nordiske lande navngiver sjældent steder ud fra deres fortællinger.
- Rejsende i Grønland navngiver sjældent steder ud fra hvordan stedet ser ud.

Langt størstedelen af de steder, der er navngivet af udefrakommende, er i ubeboede områder, hovedparten er i Nordøstgrønland og i den nordligste Grønland. Som eksempel kan det store landområde Jameson Land nævnes, som blev navngivet af William Scoresby i 1822 efter hans ven, som var historieprofessor i Edinburg. Næsten alle stednavne, som er navngivet af udefrakommende, og som dækker ubeboede områder er officielt godkendte af Stednavnenævnet. Derfor er det på sin plads at undersøge, om der er grønlandske stednavne for de steder, som er navngivet af udefrakommende. Af denne grund har Sprogsekretariatet, som led i sin indsamling af stednavne fra 2007 til 2012, indsamlet stednavne, hvor der officielt bruges det udenlandske navn, selvom der er grønlandske navne for disse steder. Der blev fundet adskillige sådanne tilfælde, hvor Stednavnenævnet efterfølgende officielt har gjort det grønlandske stednavn gældende.

Det skal gøres klart, at Stednavnenævnet har besluttet, at kun de steder, hvor der ikke findes et grønlandsk stednavn, skal det udenlandske stednavn bruges. Baggrunden for dette er, at den grønlandske navngivningstradition respekteres og må bevares.

Med venlig hilsen
Inussiarnersumik Inuulluaqqusillunga

Doris Jakobsen